

- I Z V E Š T A J -

Uzastopni sastanci Izvršnog odbora BZP i viših budžetskih zvaničnika OECD (SBO) iz centralne, istočne i jugoistočne Evrope (CIJIE), 28-30. Jun 2012.

1. Sastanak Izvršnog odbora BZP (30. jun) organizovan je odmah nakon 8. godišnjeg OECD/SBO sastanka (28-29. jun)

Članovi Izvršnog odbora Budžetske zajednice prakse (BZP) i njihovi zamenici učestvovali su na 8. Godišnjem zasjedanju viših budžetskih zvaničnika (OECD/SBO) iz centralne, istočne, i jugoistočne Evrope (CIJIE) u periodu od 28-29. jun 2012, i održali svoj sastanak 30. juna 2012. Ukupno sedam članova Izvršnog odbora BZP iz četiri zemlje članice PEM PAL (Albanija, Jermenija, Bosna i Hercegovina i Rusija) okupilo se zajedno sa četiri člana resursnog tima (Svetska banka i OECD/SIGMA) i dva predstavnika PEM PAL Sekretarijata.

2. Osmi godišnji sastanak OECD/SBO

Domaćin 8. Godišnjeg sastanka OECD/SBO bilo je Ministarstvo finansija Estonije. Sastanak je vodila Ivana Jakir Bajo, direktor za Izvršenje državnog budžeta, Ministarstvo finansija Hrvatske. Sastanak je osmišljen kao forum na kojem će se SBO iz zemalja regiona CIJIE okupiti sa kolegama i zvaničnicima zemalja OECD kako bi razmatrali važna budžetska pitanja.

Dnevni red sastanka obuhvatio je sesije sa fokusom na **budžetiranju u vreme fiskalne krize i institucionalnom budžetskom okviru** koji može ojačati fiskalnu politiku u ovakvom vremenu. Održana je takođe i sesija o **novim preporukama OECD za korišćenje javno-privatnog partnerstva (PPP)**. Pored toga, organizovane su i dve tematske sesije o **ulozi političke posvećenosti fiskalnoj disciplini i ulozi međunarodnih organizacija** koje pružaju podršku za finansijsko upravljanje u regionu.

Pored zemalja članica PEM PAL, sastanku su prisustvovali i predstavnici Austrije, Hrvatske, Kipra, Češke Republike, Estonije, Mađarske, Letonije, Litvanije, Malte, Holandije, Poljske, Rumunije, Slovačke Republike, Slovenije i Turske. Učestvovali su takođe i predstavnici Akreditovanog instituta javnih finansija (CIPFA), Centra za finansijsku izuzetnosti (CEF), Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD), Evropske komisije (EK), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), Svetske banke, Svetske zdravstvene organizacije (SZO) i OECD.

Nakon pozdravnih i uvodnih obraćanja Ivane Jakir Bajo, predsedavajuće, Jürgen Ligija, Ministarstvo finansija Estonije i Jon Blondala, šefa odseka za budžetiranje i javnu potrošnju, Direkcija za javnu upravu i teritorijalni razvoj, OECD, usledile su prezentacije delegata i kratki prikazi najvažnijih novih dešavanja u institucionalnom budžetskom okviru zemalja.

Ključnu diskusiju o lekcijama naučenim iz fiskalne krize i pokušajima oporavka otvorio je Alexander Lehmann, Kancelarija glavnog ekonomiste EBRD, koji je održao prezentaciju o *Regionu tranzicije u senci krize u evrozoni: regionalne perspektive i fiskalne implikacije*. On je ukazao na to da je razvoj događaja u evrozoni već doprineo приметnom usporavanju u zemljama tranzicije. Projekcije ukazuju da će se zdrav rast tranzicionog regiona zabeležen 2011. usporiti ove godine kao i naredne, uglavnom zbog slabijeg izvoza, kao i odliva kapitala. Fiskalno zatezanje prošle godine je bilo na sličnom nivou kao u zoni evra, uprkos značajno nižem nivou duga. Tranzicioni region je izložen evrozoni kroz izvoz, finansiranje i investicione veze gde je koncentrisano vlasništvo banaka sada ključni rizik. Dalje pogoršanje krize u

evrozoni je glavni rizik za region. Svoje reakcije na prezentaciju su izneli Veiko Tali, generalni sekretar Ministarstva finansija Estonije i drugi učesnici.

Dve tematske sesije su organizovane na temu uloge međunarodnih organizacija koje pružaju podršku za finansijsko upravljanje u regionu i uloge političke posvećenosti fiskalnoj disciplini.

Sesija o **ulozi međunarodnih organizacija u regionu** fokusirala se na bilateralne, regionalne i međunarodne organizacije koje pružaju savete o upravljanju javnim finansijama nacionalnim vladama zemalja CIJIE, kao što su MMF, Svetska banka, CEF, Evropska komisija, EBRD i GIZ. Svrha ove sesije bila je da se razmotre aktivnosti različitih aktera, razumeju njihovi trenutni naponi da koordiniraju aktivnosti i razmotre mehanizmi za postizanje bolje koordinacije njihovih aktivnosti. Prezentacije je održao predstavnik Rumunije, koji je predstavio rumunski program eksternog finansiranja od MMF, EK i VB i njegov uticaj na sprovođenje strukturnih reformi. Predstavnici MMF, OECD SIGMA, EBRD, GIZ i CEF održali su prezentacije o njihovoj ulozi i radu u regionu. Tokom diskusije, učesnici su naglasili značaj koordinacije donatorskih aktivnosti u regionu kako bi se na najbolji način podržale reforme upravljanja javnim finansijama.

Na sesiji o **ulozi političke posvećenosti fiskalnoj disciplini**, diskutanti su pokušali da odgovore na pitanje da li je politička posvećenost fiskalnoj disciplini važnija od zakonskih odredbi. Na fiskalne ishode suštinski utiču tri faktora. Prvi i najveći jeste ekonomski učinak. Privredni rast utiče na budžetske parametre više od bilo koje druge varijable za ekonomski učinak. Drugi faktor je institucionalni okvir koji podržava fiskalnu disciplinu. Treći, verovatno suštinski faktor i fokus radionice, jeste politička posvećenost fiskalnoj disciplini. Sesija se fokusirala na mehanizme promovisanja političke volje za fiskalnu konsolidaciju, ulogu izvršilaca i alate za unapređenje komunikacije između političara i rukovodilaca. Sesija je takođe dotakla i pitanje da li je usvajanje zakona korisno za fiskalnu disciplinu ako nedostaje politička posvećenost.

Jedna od sesija bila je posvećena **preporukama OECD za korišćenje PPP**. PPP su dugoročni aranžmani između vlade i privatnog partnera, pri čemu taj partner isporučuje i finansira javne usluge koristeći kapitalnu imovinu, deleći s njom povezane rizike. PPP mogu pružati javne usluge kako u pogledu infrastrukturne imovine (kao što su putevi, mostovi) tako i društvene imovine (kao što su bolnice, komunalne usluge, zatvori). Interesovanje za PPP je u porastu poslednjih godina i očekuje se da će potreba za fiskalnim ograničenjima u mnogim zemljama dovesti do daljeg porasta njihovog korišćenja. To postavlja posebne izazove pred donosiocima odluka koji se moraju rešiti kroz obazriv institucionalni odgovor. Na osnovu naučenih lekcija, zemlje OECD su donele *Preporuke o principima javnog upravljanja privatno-javnim partnerstvima*, da bi dale smernice donosiocima odluka prilikom korišćenja PPP. Preporuke pokrivaju preduslove upravljanja za uspešno korišćenje PPP, u odnosu na institucionalni okvir i veštine i stručnost relevantnih organa; kako utemeljiti odabir i upravljanje PPP u pristupu vrednosti za novac; upotrebu redovnih budžetskih procesa u minimiziranju fiskalnih rizika i obezbeđivanju održivosti i integriteta.

Nakon uvodne prezentacije Ian Hawkeswortha, koordinatora u OECD PPP Mreži, usledili su komentari predstavnika zemalja. U Mađarskoj su projekti PPP uglavnom na nivou centralne vlade u oblasti puteva, koncertne dvorane u Budimpešti, studentskih domova i drugih univerzitetskih zgrada, sportskih centara i zatvora. Jedan od glavnih izazova mađarskog sistema PPP je to što još nema opšteprihvaćene metodologije za izračunavanje komparatora u slučaju posebne imovine. Osim toga, političari nastavljaju da tumače PPP kao proširenje fiskalnog prostora. Poređenja radi, u Češkoj Republici, implementacija opštinskih projekata je efektivnija nego implementacija projekata na državnom nivou. Trenutno ima nekoliko desetina opštinskih projekata ali nijednog "živog" projekta na nivou države.

Sesija o **novim dešavanjima u jačanju fiskalnog upravljanja u EU** naglasila je novi skup pravila i procedura čiji je cilj da fundamentalno ojačaju ekonomsko i fiskalno upravljanje u EU i zoni evra, uključujući posledice nacionalnog zakona i nacionalnog institucionalnog okvira. Kao odgovor na globalnu ekonomsku krizu i njene efekte na javne finansije zemalja članica, organi Evropske unije su najavili svoju

nameru da pojačaju ekonomsko upravljanje. Novi skup pravila obuhvata "paket od šest mera", koji je stupio na snagu 13. decembra 2011, obuhvatajući preventivne i korektivne mere. Pored toga, "fiskalni paket", koji će stupiti na snagu nakon ratifikacije u najmanje dvanaest "zemalja članica evrozona", uvodi pravila koja treba da se implementiraju u nacionalni zakon, po mogućstvu ustavni.

Mere EU protiv krize predstavio je Hans Feddersen iz Evropske komisije. Prezentaciju su pratile reakcije predstavnika zemalja iz Litvanije i Slovačke republike. Litvanski predstavnik prezentovao je uticaj EU inicijativa na Litvaniju. Litvanija podleže svim odredbama paketa od šest pravnih akata; ipak, razlika je između finansijskih sankcija nametnutih zemljama članicama evrozona i onima van nje. Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju će biti obavezujući samo nakon ulaska Litvanije u zonu evra; međutim, Litvanija može dobrovoljno ukazati na pristupanje nekim ili svim odredbama Ugovora pre datuma ulaska u zonu evra.

Slovački predstavnik prezentovao je reformu nacionalnog fiskalnog okvira. Ustavni zakon o budžetskoj odgovornosti usvojen je decembra 2011. od strane nacionalnog saveta i stupio je na snagu u martu 2012. Glavne slabosti sadašnjih fiskalnih instituta i instrumenata (npr. asimetrija informacija, izvestan prostor za "kreativno" računovodstvo) biće predmet novog zakonodavstva o limitima potrošnje, čiji je cilj takođe ostvarivanje dugoročne ekonomske održivosti.

Sesija o **budžetiranju u okolnostima strogih mera i sporijeg ekonomskog rasta** razmatrala je institucionalni fiskalni okvir i budžetske mere korisne za kratkoročnu fiskalnu konsolidaciju i dugoročni ekonomski rast, oslanjajući se na skorašnja dešavanja i iskustvo zemalja. Na kratak rok, dinamika konsolidacije mora uzeti u obzir efekte fiskalnih ograničenja na agregatnu potražnju. U ovom kontekstu, treba koristiti instrumente koji su pogodni za dugoročni rast. Sesija je takođe razmatrala izazove i privremena rešenja za konsolidaciju u okruženju usporenog ekonomskog rasta. Ivar Sikk, zamenik generalnog sekretara fiskalne politike, Ministarstvo finansija Estonije, prezentovao je odgovor Estonije na krizu i njene mere konsolidacije. Konsolidacija je imala dosta pozitivnih efekata isplatila se čak i u relativno kratkom vremenskom roku.

Profesionalnu evaluaciju među kolegama Komisije za ekonomsku politiku kao alat za intenziviranje ekonomskog upravljanja u EU predstavila je Valentina Kostyleva, analitičar politike u OECD. Predstavnici Sekretarijata OECD prezentovali su zaključke *Nacrta izveštaja o uspostavljanju javnih finansija 2012. i istraživanje o budžetskim procedurama i praksi*, sa fokusom na nova dešavanja u budžetskom institucionalnom okviru. Panel diskusija sa Ivanom Jakir-Bajo, Ivar Sikkom, Jon Blondalom, Hans Feddersenom i Dirk-Jan Kraanom usledila je nakon prezentacije.

Na plenarnoj sesiji sa učesnicima koji su prisustvovali **zajedničkom OECD/SZO/VB sastanku o finansijskoj održivosti zdravstvenih sistema u CIJIE**, učesnici SBO sastanka su razmenili zapažanja i diskutovali o ulozi kancelarije za budžet u održavanju finansijske održivosti zdravstvenih sistema. Pitanje održivosti zdravstvene potrošnje u istočnoj Evropi je urgentno. Zdravstvena potrošnja u istočnoj Evropi ubrzano raste dok se osnova prihoda za održavanje zdravstvene potrošnje smanjuje usled opadanja broja zaposlenih. Zdravstveni sistemi u zemljama CIJIE dele mnoge zajedničke institucionalne karakteristike. Gotovo sve zemlje u regionu imaju neku vrstu sistema socijalnog osiguranja, na primer, gde je odgovornost podeljena između ministarstva zdravlja i fondova za zdravstveno osiguranje. Ovo predstavlja složen izazov koordinacije kako bi se postigla održivost, ali takođe i priliku da zemlje sa sličnim izazovima i sistemima uporede iskustva i nauče jedne od drugih.

Usmeravajući rad nove SBO Mreže za finansijsku održivost zdravstvenih sistema (koja se sprovodi u saradnji sa Komisijom za zdravstvo OECD), OECD je uspostavio partnerstvo sa Svetskom zdravstvenom organizacijom i Svetskom bankom da bi pokrenuo regionalni dijalog o održivosti finansiranja u zdravstvu, povezujući zvaničnike iz zdravstva i finansija iz regiona CIJIE, kao i ključne međunarodne organizacije.

U diskusiji oko kancelarije za budžet u **održavanju finansijske održivosti zdravstvenih sistema**, Hanno Pevkur, ministar za socijalna pitanja Estonije, prezentovao je održivost finansiranja u zdravstvu u Estoniji.

Tamás Evetovits, viši stručnjak za zdravstveno finansiranje, Regionalna kancelarija SZO za Evropu je u svojoj prezentaciji o *finansijskoj održivosti u kontekstu ekonomske krize: održavanje jednakosti i solidarnosti*, istakao da kriza poziva na dogovor o reformama koje u prošlosti nisu bile politički izvodljive. Važno je da se budžetska smanjenja mudro sprovode; potražuju dobiti od efikasnosti kroz mudriju upotrebu medikamenata i tehnologija i kroz racionalizaciju struktura za isporuku usluga; i implementira kontradiklična potrošnja. Edwin Lau iz Sekretarijata OECD prezentovao je ulogu kancelarije za budžet u upravljanju finansijskom održivošću zdravstvenih sistema.

Prezentacije sa 8.godišnjeg OECD sastanka viših budžetskih zvaničnika iz centralne, istočne i jugoistočne Evrope možete naći ovde: <http://www.pempal.org/event/eventitem/read/66/146>.

3. Sastanak Izvršnog odbora BZP

Članovi Izvršnog odbora BZP govorili su o pitanjima koja su bitna za budući rad BZP. Prvo je bilo u vezi sa **liderstvom i upravljanjem, proizvodima znanja i kvalitetom članstva**, kao i sa aktivnostima koje će doprineti jačanju razmene iskustava i informacija, kao i unapređenju upravljačke funkcije. **Uloge i odgovornosti** resursnog tima, Sekretarijata i učesnika BZP su takođe razmatrane. **Akcioni plan BZP za 2012-2014 i budžet** su razmotreni, kao i skorašnje **inicijative** (virtuelna biblioteka, uspešne priče, Strategija 2012-2014, godišnji i izveštaji o napretku, veb-sajt, wiki).

Više detalja o sastanku možete pronaći ovde: <http://www.pempal.org/about/governance/ex-com-bcop/?&lang=en>.

Pripremila: Polona Sirnik